

verfassten Werkes, das aus *achthundert* Distichen besteht, COLEBR. Misc. Ess. II, 378 (अष्टशत). 386.467. LIA. II, 1136.

आर्यासङ्ग (आ० + ष०) m. N. pr. VJUP. 90. SCHIEFNER, Lebensb. 310 (80). — Vgl. आर्यसंघ 2.

आर्य adj. dem Antilopenbock (ऋष्य) gehörig: वृष्यम् AV. 4, 4, 5.

आर्य (von ऋषि) 1) adj. f. ई von den Rshi (d. h. den Liedverfassern des Veda oder andern alten Weisen) herrührend, sie betreffend, archaisch: विवाह M. 3, 21 (= MBu. 1, 2962). JĀG. 1, 59. धर्म M. 3, 29. विधि MBh. 3, 8525. R. 2, 28, 16. ein Beiw. des R. in den Unterschr. der Capp.; vgl. 6, 102, 34. आर्याद्याय Ind. St. 1, 68, 2, 19. प्रत्यय ein an den Namen eines Rshi gefügtes Suffix P. 2, 4, 58. संधि NILAK. zu N. 7, 3. आर्यो nāml. सं- क्तिता RV. Prāt. 2, 27, 28. 11, 10, 29. — 2) m. (mit Ergänz. von विवाह oder धर्म) die von den Rshi eingesetzte Heirathsweise (wobei nach M. 3, 29 der Vater der Braut vom Bräutigam einen Stier und eine Kuh oder auch zwei von jedem empfängt) M. 3, 53, 9, 196. आर्यादान 3, 38. — 3) n. a) die Rede eines Rshi, der Liedestext, Veda Nr. 6, 27, 13, 9. RV. Prāt. 11, 28, 29. आर्य धर्मादेशं च M. 12, 106. धर्मो यस्याभिज्ञः स्यादार्थं वा MBh. 3, 1167. — b) heilige Abstammung: आ दशमात्पुरुषादव्यवच्छिन्नमार्थं यस्य Sch. zu LĀT. in Ind. St. 1, 51. असमानार्थगोत्रनाम् JĀG. 1, 53. Sr.: die entsprossen ist von einem Manne, der nicht gleichen Namen und gleiche Familie hat. — c) der Rshi-Ursprung (eines Liedes), Autorschaft Verz. d. B. H. No. 142. — Vgl. अनार्य und आर्येय.

आर्यम (von ऋषम) adj. vom Stier herrührend ÇAT. Br. 14, 9, 4, 17 (= BṀ. Ān. Up. 6, 4, 18). मोषं स्कान्दितामर्यम् M. 9, 50. ओ वीवी N. einer bestimmten Strecke der Mondbahn VP. 226, N. 21.

आर्यमि (wie eben) m. N. pr. der erste Kākavartin in Bhārata H. 692. ein Sohn des ersten Tīrthakṛt Rshabha Sch.

आर्येय (wie eben) adj. als ausgewachsener Stier zu gebrauchen P. 5, 1, 14. वत्सः Sch. = षाडतपिगय der castrirt werden kann AK. 2, 9, 62. = षाडतोचित H. 1239.

आर्येय n. nom. abstr. von ऋषिक gaṇa पुरोहितादि zu P. 5, 1, 128. आर्येयेण patron. von ऋषियेण (v. l. für ऋषियेण) gaṇa विदादि zu P. 4, 1, 104.

आर्येय (von ऋषि) 1) adj. von den Rshi stammend, aus altheiligem Geschlecht: अ-र्येयं नमद्विचित्रैः (अर्ष, imperat. von 1. अर्ष) RV. 9, 97, 51. ऋषिमार्येयम् VS. 7, 46. तामय ऋषे आर्येय ऋषीषो नपादवृणातायं यत्मानः 21, 61. आर्येयास्ते मा रिषन्प्राशितारः AV. 14, 1, 25. 16. 26. 33. 35. 12, 4, 2. 12. 16, 8, 10. चत्वारं आर्येयाः प्राश्नन्ति TS. 3, 4, 8, 7. ÇAT. Br. 1, 4, 2, 3, 5, 19. 12, 4, 4, 7. KĀTJ. Çr. 25, 3, 17. KAUC. 53. 63. 67. पदर्येयम् (साम) KĀND. Up. 1, 3, 9. ब्राह्मण WEBER, Lit. 72. कल्प 73. fg. Ind. St. 1, 42. 43. 49. 54. Vgl. अनार्येय und आर्य. — 2) n. heilige Abstammung: पुरोहितस्यर्येयेण At. Br. 7, 26. KĀTJ. Çr. 3, 2, 7—10. ÇAT. Br. 1, 4, 2, 5. 6, 2, 3, 10. ĀCV. Çr. 4, 1.

आर्येयवत् (von आर्येय) adj. mit heiliger Abkunft verbunden ÇAT. Br. 6, 2, 3, 10. 8, 4, 4, 12.

आर्येयेण (gaṇa विदादि zu P. 4, 1, 104) und आर्येयेण (gaṇa शिवादि zu 112) patron. von ऋषियेण MBh. 2, 325. 3, 11445. 11626. 14, 2843 (कन्तेनोतिर्ष्टमेनोः). HARIV. 1520 (आर्येयेण). LIA. I, 842. pl. Verz. d. B. H. 60. आर्येयेण patron. des Devāpi RV. 10, 98, 5. 6. 8. NIR. 2, 11.

आर्यत् (von अर्यत्) adj. zur Lehre Gāina's gehörig: धर्मवेदनम् PRAB. 32, 4. m. ein Gāina H. 861. PRAB. 52, 14. VP. 339.

आर्यती (P. 5, 1, 124, VArtt. 1. 2) f. und आर्यत्य (gaṇa ब्राह्मणादि zu 5, 1, 124) n. nom. abstr. von अर्यत्.

आर्यायण patron. von अर्य gaṇa अद्यादि zu P. 4, 1, 110.

आर्यीय adj. von आ अर्यात् bis arha (P. 5, 1, 19) P. 5, 1, 20, Sch.

आर्य. आरति; diese Wurzel mit निम् scheint AV. 6, 16, 3: अर्येहि निराल vom Padap. (निः | आर |) angenommen zu werden, während man निराल eher als voc. fassen könnte.

आर्य 1) n. a) Laich oder Ausspritzungen giftiger Thiere SUÇR. 2, 237, 17. 296, 13. 297, 20. KAUC. 31. Vgl. अर्य 1. und आर्यात्. — b) gelber Arsenik, Auripigment AK. 2, 9, 104. H. 1039. an. 2, 474. मनःशिलाल SUÇR. 2, 109, 12. 298, 4. 323, 16. Vgl. अर्य 2. und कृतिराल. — c) Verstümmelung von आर्य in अर्यराल. — 2) adj. nicht klein (अनल्प) H. an. Diese Bed. des Wortes hat man in आर्यास्य (s. d.) gesucht.

आर्यति und आर्यती f. gaṇa गौरादि zu P. 4, 1, 41.

आर्यदय (von लन्त् mit आ) adj. wahrzunehmen, sichtbar, bemerkbar MBh. 3, 13836. R. 2, 93, 4. RAĞH. 13, 30. डुरालदय R. 3, 6, 2. डुरालदयतम SUÇR. 2, 293, 1. — ÇĀK. 176 ist आर्यदय in 2. आ + लदय kaum sichtbar zu zerlegen.

आर्यति und आर्यती f. gaṇa गौरादि zu P. 4, 1, 41.

आर्यब्धि (von लम्त् mit आ) und आर्यब्धी f. gaṇa गौरादि zu P. 4, 1, 41.

आर्यम (wie eben) s. डुरालम.

आर्यमनीय s. u. आर्यमनीय.

आर्येय (wie eben) adj. schlachtbar, opferbar: न कान्यदाल्मन्मविन्दत् TS. 6, 3, 5, 1.

आर्यम्ब (von लम्बत् mit आ) 1) adj. herabhängend: शिरोभिः — शोभते किञ्चिदालम्बैः शालयः R. 3, 22, 17. — 2) m. a) woran Etwas hängt, woran man sich festhält, sich stützt, Stütze (auch übertr.): शिक्यं तदालम्बः (d. i. भारालम्बः) cikja heisst dass, woran die Last hängt H. 364. विदू-पको ऽपि सोऽङ्गनरुक्वालम्बो ऽम्बुमध्यगः VID. 239. इह किं पततो नास्त्या-लम्बो न चापि निवर्तनम् ÇĀNTIÇ. 3, 2. निरालम्बः पादाङ्गुष्ठायधिष्ठितः MBh. 3, 1541. R. 1, 44, 2. VIÇV. 13, 23. वायुमार्गे निरालम्बे R. 5, 7, 58. 4. 63, 23. रामे सलदमणे यते सीतो प्रून्ये ययामुखम् | निरालम्बो कृरप्यामि राङ्गश्चन्द्रप्रामिव || 3, 40, 28. VER. 28, 12. सालम्बे KATUÁS. 12, 175. डुरालम्बा (लङ्का) worauf festen Fuss zu fassen schwer ist R. 5, 73, 6. Vgl. अनालम्ब. — b) eine senkrechte Linie WILS. Vgl. अर्यलम्ब. — c) N. pr. eines Muni MBh. 2, 109. — 3) f. आर्यम्बा N. einer Pflanze mit giftigen Blatte SUÇR. 2, 231, 16.

आर्यम्बन (wie eben) n. 1) das sich-auf-Etwas-Stützen P. 8, 3, 68. — 2) das Stützen, Erhalten: दयितानीचितालम्बनावी MEGH. 4. — 3) Stütze, Haltpunkt: निरालम्बनमम्बर्म् R. 5, 3, 64. पतसलिलमङ्गनाकुलकस्ताल-म्बनं भवति (तृणम्) PĀNKĀT. I, 34. übertr. Fundament, Grundlage KĀTHOP. 2, 17. Grund, Veranlassung: अनालम्बनमेवाविर्भवता PRAB. 71, 7 (Sch. 1: = निष्कारणमेव). In der Rhetorik ist आर्यम्बन der eigentliche Grund der Gefühlserregung, wie z. B. der Held eines Stückes, SĪH. D. 32, 7, 9. 29, 6. 61, 18. 76, 22. — VP. 633 wird आर्यम्बन erklärt als the exercise of the Yogi (योगिन्), whilst endeavouring to bring before his